

освітнього потенціалу (рівність), та що всі особи набудуть принаймні мінімальний рівень знань та навичок (інклюзія).

Охарактеризовано стратегічні орієнтири ЄС щодо забезпечення справедливості в освіті, які окреслені зокрема в:

– Європейському фундаменті соціальних прав (2017), першим принципом якого проголошено, що кожна особа має право на якісну освіту впродовж життя, а третій принцип підкреслює, що кожен/кожна має право на рівне ставлення та можливості в освіті;

– Рекомендації Ради від 22 травня 2018 року щодо сприяння спільним цінностям, інклюзивній освіті та європейському виміру навчання, в якій підтверджено необхідність забезпечити ефективний рівний доступ до якісної освіти для всіх, що є незмінним для розбудови згуртованих суспільств;

– Висновках Ради від 16 червня 2020 року щодо протидії кризі COVID-19 в освіті та навчанні, де визнається, що одним з головних викликів пандемії є питання забезпечення інклюзії та рівного доступу до можливостей якісного дистанційного навчання;

– Повідомленні Комісії до Європейського Парламенту, Ради, Європейського економічно-соціального комітету та Комітету регіонів про досягнення Європейського освітнього простору до 2025 р. (2020). Вимір «Інклюзія і справедливість» нарівні з якістю, зеленою та цифровою трансформаціями, викладачами, вищою освітою, геополітичним виміром проголошено складовою Європейського освітнього простору. Для забезпечення проголошеного заплановано дотримання права особи на якісну освіту незалежно від соціально-економічного статусу; поглиблення гендерної чутливості; охоплення усіх дітей відповідного віку дошкільною освітою; імплементацію інклюзивних стратегій освіти впродовж життя для надання можливості молоді, яка зарано припинила навчання в школі, його відновити та вступити до вищої освіти.

Зроблено висновок про першочергову увагу ЄС до проблеми справедливості в освіті та про послідовну реалізацію системної стратегії щодо її забезпечення. Ця стратегія характеризується наскрізністю (імplementована у всі стратегічні документи), цілісністю (охоплює усі рівні освіти в координатах освіти впродовж життя), комплексністю, передбачаючи синергію рівності та інклюзії.

ДО ПИТАННЯ ПРО ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ ПОРІВНЯЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ COVID-19

О.І. Локшина,
доктор педагогічних наук, професор,
член-кореспондент НАПН України

Констатовано, що особливістю пандемії COVID-19 є глобальний рівень впливу на усі країни, незалежно від їх географічного розташування. Вона вражає людей незалежно від статі, віку, національності, соціального походження та економічного статусу. Відповідно глобальним є її характер впливу на освіту, що

обумовлює необхідність подальшої еволюції методології порівняльної педагогіки, «золотим» правилом якої є дослідження освітніх реалій у нерозривному зв'язку з політичним/соціальним/економічним/культурним контекстом.

Розглянуто необхідність такої еволюції на прикладі статусу одиниці компаративного дослідження. Від самого початку розвитку порівняльної педагогіки «батько» порівняльної педагогіки Марк-Антуан Жульєн Паризький (Marc-Antoine Jullien de Paris, 1775-1848) у праці «Нариси та попередні погляди на дослідження з порівняльної освіти та серія запитань про освіту» (*Esquisse et vues préliminaires d'un ouvrage sur l'éducation comparée, et séries de questions sur l'éducation*, 1817) запропонував вважати одиницею порівняння систему освіти.

В умовах глобалізації кінця ХХ – початку ХХІ ст., що спричинила відкритість кордонів, активізацію міжнародних організацій у формуванні політик, посилення ролі транснаціональних корпорацій, інтеграцію ринків праці, традиційна одиниця порівняння «національна система освіти» втрачає домінантність. Компаративна методологія збагачується такими одиницями, як міжкраїнова, регіональна, континентальна та глобальна освіта. Не менш актуальними стають дослідження освіти в кордонах наднаціональних утворень/структур/організацій, прикладом якої в Європі є ЄС.

З огляду на світовий характер впливу пандемія COVID-19 пріоритизувала дослідження глобального рівня розвитку освіти. Оскільки лідерство у розробленні траєкторій розвитку освіти та форматів функціонування освітніх систем належить міжнародним організаціям (ЮНЕСКО, ОЕСР, Світовий Банк), значущість порівняльних досліджень полягає передусім в аналізі глобальних орієнтирів функціонування освіти, які пропонуються у форматі рекомендацій для розробників освітньої політики, акумульованих кращих практик країн, електронних баз і ресурсів для освітян. Водночас за нових умов одиниця глобальної освіти набуває комплексності, оскільки значущість глобальних орієнтирів міжнародних організацій та загальних тенденцій розвитку освіти доповнюється значущістю національних форматів організації навчання в умовах пандемії, як і практик окремих закладів освіти в рамках поєднання форматів онлайн та очного навчання і запровадження формату змішаного навчання.

Зроблено висновок про взаємозв'язок порівняльної педагогіки і трансформацій в освіті під впливом зовнішніх чинників та про необхідність подальшого розвитку компаративної методології в умовах COVID-19.

КЛЮЧОВІ ОРІЄНТИРИ РОЗБУДОВИ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВИТИ НА ЗАСАДАХ КОМПЕТЕНТІСНОГО ПІДХОДУ В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРИ

*О.З. Глушко,
кандидат педагогічних наук*

Визначено, що компетентність – це цілісне поняття, яке включає знання, навички, ставлення та цінності. Поняття «компетентності» передбачає не тільки